

УДК 338.24

Жадан Т.А.
к.е.н., доцент кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків
Жадан Ю.В.
аспірант кафедри менеджменту інноваційного
підприємництва та міжнародних економічних відносин,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків
Василенко О.А.
студентка кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

СУЧАСНИЙ СТАН ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ

Вирішальне значення для розвитку олійно-жирової галузі України має забезпечення її переробних потужностей олійною сировиною, зокрема соняшником. Саме тому, оцінка стану виробництва і переробки соняшника в Україні є першочерговим завданням в цьому напрямку.

Оцінюючи динаміку використання посівних площ під соняшником за 2000-2019 рр., можна дійти висновку, що протягом останніх років відбувається їх поступове скорочення. Так, якщо за 2000-2019 рр. посівна площа під соняшником збільшилась майже в 2 рази, то у 2019 р. в порівнянні з 2018 р. відбулось її скорочення на 3,1% до 5927,6 тис. га. (табл.1).

Щорічно зростають обсяги валового збору соняшника, які за 2000-2019 рр. збільшились в 4,4 рази і становили 15254,1 тис. т. Важливим показником, який характеризує ефективність виробництва соняшнику, є його урожайність, яка за 2000-2019 рр. збільшилась в 2 рази і сягнула відмітки 25,6 ц/га у 2019 р.

Зростання урожайності соняшнику є наслідком використання високоякісного насіннєвого матеріалу, інтенсивних технологій його вирощування, застосування високопродуктивної сільськогосподарської техніки тощо [2].

Таблиця 1

Показники виробництва соняшнику в Україні

Показники	Роки				Темпи росту, %		
	2000	2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2000
Посівна площа, тис. га	2942,9	6033,7	6117,1	5927,6	101,4	96,9	201,4
Середня урожайність, ц/га	12,2	20,2	23,0	25,6	113,9	111,3	209,8
Валовий збір, тис. т	3457,0	12235,5	14165,2	15254,1	115,8	107,7	441,3

Джерело: [1]

За останні 20 років введено в експлуатацію 64 переробних підприємства, з яких 48 олійно-екстракційних заводи. Збудовано 16 терміналів у 6 портах, елеваторні комп

лекси, розбудована логістика [3]. Після запуску потужного заводу компанії «Кернел» у Старокостянтинівському районі Хмельницької області на базі діючого елеватора «Кернел» (планована річна потужність переробки олійних культур – 1 млн тонн), переробні потужності олійно-жирової галузі досягнуть 24 млн тонн, при тому, що в Україні у 2019 р. було зібрано 22,3 млн тонн олійних культур [1].

У табл. 2 наведено динаміку виробництва олійно-жирової продукції в Україні.

За підсумками 2019 р. переробними підприємствами олійно-жирової галузі України було виготовлено 5,8 млн тонн нерафінованої соняшникової олії, що на 13,7% більше від попереднього року, лєвова частка якої поставлена на експорт.

Таблиця 2

Виробництво олійно-жирової продукції в Україні

Найменування продукції	Роки				Темпи росту, %		
	2011	2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2018	2019/ 2011
Олія соняшникова нерафінована, млн. т	3,2	5,4	5,1	5,8	94,4	113,7	181,3
Маргарин, тис. т	175	141	137	140	97,2	102,2	80,0
Продукти харчові з жирів та олій, тис. т	183	88,3	85,2	106	96,5	124,4	57,9

Джерело: [1]

При цьому загальний світовий обсяг ринку соняшникової олії становить близько 10 млн тонн. Таким чином, Україна на сьогоднішній день

займає 60% цього ринку, а соняшникова олія українського виробництва експортується до 124 країн світу.

Отже, в олійно-жировій галузі України є всі передумови для подальшого динамічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 09.03.2021).

2. Zhadan T. Current state, main problems and directions of innovative development of fat-and-oil industry resource base in Ukraine. *Marketing and Management of Innovations*. 2017. No 3. p. 326-335. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/31681> (дата звернення: 09.03.2021).

3. Олійно-жирова галузь України має сьогодні динаміку сталого розвитку. URL: <http://agroprofi.com.ua/statti/1777-oliyno-zhyrova-haluz-ukrayiny-maye-sohodni-dynamiku-staloho-rozvytku> (дата звернення: 07.03.2021).